

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare nr.105

www.parlament.md

9 / 07 / 2012

SS-2 Nr. 23

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușeanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

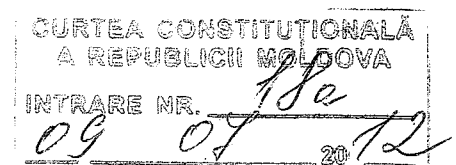
SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

Probleme abordate:
Dreptul la inițiativă legislativă;
Neretrocativitatea legii

Serghei SÎRBU,

Artur REȘETNICOV

I. AUTORII SESIZĂRII

1. SÎRBU SERGHEI, ARTUR REȘETNICOV

2. Deputați în Parlament

3. bd. Ștefan cel Mare 105 (str. Nicolae Iorga 11)

4. tel. 022204401, 079799995, fax 022233673, 022232206

II. OBIECTUL SESIZĂRII

La 18 mai 2012 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 115 din 18.05.2012 pentru completarea articolului 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996 (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 131-134, art. Nr. 439*)

1. Prin această lege organică au fost operate următoarele completări:

Art. I. – Articolul 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996, cu modificările ulterioare, se completează cu alineatul (12) cu următorul cuprins:

“(12) Dacă, după înregistrare în Parlament, proiectul de act legislativ nu a fost examinat și adoptat în decursul legislaturii în care a fost înregistrat, inițiativa legislativă devine nulă.”

Art. II. – Prevederile articolului 47 alineatul (12) din Regulamentul Parlamentului se aplică tuturor proiectelor de acte legislative înregistrate în Parlament.

Astfel, s-a introdus un nou alineat (12) care prevede că dacă, după înregistrare în Parlament, proiectul de act legislativ nu a fost examinat și adoptat în decursul legislaturii în care a fost înregistrat, inițiativa legislativă devine nulă.”

Mai mult ca atât potrivit Legii nr. 115 din 18.05.2012 prevederile articolului 47 alineatul (12) din Regulamentul Parlamentului (Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996) se aplică tuturor proiectelor de acte legislative înregistrate în Parlament, adică legea are efect retroactiv asupra tuturor proiectelor de acte legislative înregistrate în Parlament sau intrate în Parlament pînă la intrarea în vigoare a acesteia.

2. Scopul declarat al acestei legi (notă informativă la proiectul Legii privind completarea art.47 din Regulamentul Parlamentului) ar fi faptul că pe parcursul anilor și anume începînd cu anul 2000 în Parlamentul Republicii Moldova sînt înregistrate 310 proiecte de acte legislative care nu au fost examinate și anume (a.2000 - 4 proiecte; a.2001 - 3 proiecte; a.2003 - 10 proiecte; a.2004 - 10 proiecte;

a.2005 - 6 proiecte; a.2006 - 29 proiecte; a.2007 - 24 proiecte; a.2008 - 53 proiecte, etc).

Totodată, în justificarea înaintării proiectului de lege și adoptării legii autorul acesteia (*deputatul Iurie Bolboceanu*) indică că proiectele respective de acte legislative generează deficiențe și nu pot să îndeplinească funcția de bază - cea de reglementare echitabilă a raporturilor sociale. Astfel, proiectele nu pot fi tratate adecvat și nu pot produce efecte la aplicarea legislației, întrucât desuetudinea normelor prevăzute în proiecte vor face legile inadaptabile nevoilor economiei de piață, determinându-le gradul scăzut de aplicabilitate și vor genera cheltuieli nejustificate.

Proiectele de legi acumulate pe parcursul anilor nu au fost introduse în procedura de examinare a legislativului din motive politice.

Fără a face referință la aceste motive.

3. Considerăm că dispozițiilor Legii nr. 115 din 18.05.2012 care vine să completeze articolul 47 din Regulamentul Parlamentului cu un nou alineat (12) vine în contradicție cu prevederile art. art. 1, alin. (3), 2, 4, alin. (1), 5, 7, 22, 32, alin. (1), 54. alin. alin. (1), (2) și (3), 60, alin. (1), 68, alin. (1), 73 și 76 din Constituție, dat fiind că este sfidat grav statutul deputatului în Parlament, sînt limitate drepturile acestuia este afectată integritatea de deputat ca reprezentant al poporului și independența deputatului.

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

Constituția republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernămînt a statului este republica.

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 2

Suveranitatea și puterea de stat

(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

Articolul 5

Democrația și pluralismul politic

(1) Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.

(2) Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 22

Neretroactivitatea legii

Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.

Articolul 32

Libertatea opiniei și a exprimării

(1) Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

Articolul 68

Mandatul reprezentativ

(1) În exercitarea mandatului, deputații sînt în serviciul poporului.

Articolul 73

Inițiativa legislativă

Dreptul de inițiativă legislativă aparține deputaților în Parlament, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia.

Articolul 76

Intrarea în vigoare a legii

Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia.

Cadrul legal pertinent:

1. Legea despre statutul deputatului în Parlament nr. 39-XIII 7 aprilie 1994 (Monitorul Oficial 2005, Nr. 59-61 art. nr : 201.):

Art.1. - (1) Statutul deputatului în Parlament este determinat de Constituție, de prezenta lege și de Regulamentul Parlamentului.

(2) Unele chestiuni ce țin de exercitarea mandatului de deputat pot fi reglementate și de alte acte normative.

Art.2. - (1) Deputatul este persoană oficială și reprezentant al puterii legislative supreme.

Art.15. - (1) Deputatul este obligat să respecte cu strictețe Constituția, legile, normele etice și morale.

(2) Deputatul este dator să fie demn de încrederea alegătorilor, să contribuie prin exemplul personal la întărirea disciplinei de stat, la îndeplinirea obligațiilor civice, la asigurarea drepturilor omului și la respectarea legislației.

Art.16. - (1) Deputatul participă la examinarea colectivă și liberă a problemelor ce țin de competența Parlamentului, la dezbateră și adoptarea proiectelor puse la ordinea de zi a ședinței Parlamentului.

Art.17. - (1) Deputatul beneficiază de dreptul de vot deliberativ asupra tuturor problemelor examinate de Parlament.

(2) Deputatul este în drept:

c) să facă propuneri legislative în scris spre a fi examinate de Parlament;

d) să facă propuneri și observații asupra ordinii de zi a ședinței, asupra esenței problemelor puse în discuție și modului lor de examinare;

e) să dea dovadă de inițiativă și să facă propuneri vizînd examinarea la ședințele Parlamentului a dărilor de seamă sau a informațiilor prezentate de orice organ sau persoană oficială, aflată în subordinea sau sub controlul Parlamentului;

i) să-și argumenteze propunerile, să se pronunțe în chestiuni de procedură, să prezinte note informative;

Art.19. - Dreptul deputatului la inițiativă legislativă este garantat prin:

- a) **examinarea obligatorie a propunerii făcute cu titlu de inițiativă legislativă la ședința Parlamentului și adoptarea uneia dintre următoarele hotărâri privind: adoptarea unei legi; trimiterea spre definitivare în comisia permanentă respectivă a proiectului de lege propus; elaborarea unui proiect de lege; respingerea întemeiată a propunerii legislative;**
- b) **punerea obligatorie la vot a propunerilor și amendamentelor la lege formulate de deputat, cu respectarea procedurii legislative prevăzute de Regulamentul Parlamentului;**
- c) participarea sa la ședințele Biroului permanent și ale Guvernului.

2. Legea cu privire la Guvern nr. 64-XII din 31 mai 1990 (Monitorul Oficial 2002, Nr. 131-133 art. nr: 1018):

Art.1. Rolul Guvernului

Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a statului, exercită conducerea generală a administrației publice și este responsabil în fața Parlamentului.

În exercitarea atribuțiilor, se conduce de programul său de activitate, acceptat de Parlament.

Art.2. Principiile de bază ale activității Guvernului

În activitatea sa Guvernul:

- 1) se călăuzește de Constituție (Legea Fundamentală a Republicii), de celelalte legi ale Republicii Moldova, de decretele Președintelui Republicii Moldova și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;
- 2) pornește de la principiile democrației, legalității și utilității sociale;
- 3) asigură colegialitatea și răspunderea personală a membrilor Guvernului în procesul elaborării, adoptării și realizării hotărârilor;
- 3¹) asigură transparența în procesul elaborării și adoptării hotărârilor, dispozițiilor și ordonanțelor;
- 4) asigură exercitarea principiilor științifice de administrare, ține seama de experiența mondială în sfera construcției de stat și o aplică.

Art. 5. Responsabilitatea Guvernului

Guvernul răspunde în fața Parlamentului pentru activitatea sa.

Art. 16. Principalele împliniri ale Guvernului în domeniul asigurării legalității Guvernului:

- 1) întreprinde acțiuni vizând asigurarea drepturilor și libertăților cetățenilor;
- 2) organizează controlul asupra executării legilor și altor acte normative de către ministere și alte autorități administrative centrale, de către organele și instituțiile cu funcții publice din subordine care își desfășoară activitatea pe teritoriul Republicii Moldova;
- 3) **în scopul perfecționării legislației în vigoare și reglementării juridice a raporturilor din societate, elaborează proiecte de legi pe domenii;**

Art. 25. Ședințele Guvernului

Ședințele Guvernului se desfășoară după caz, dar nu mai rar decât o dată pe trimestru. Ordinea de zi a ședințelor Guvernului se aprobă de acesta la propunerea Prezidiului Guvernului.

La ședințe Guvernul examinează:

- 1) programul său de activitate și declarația de politică generală;
- 2) proiectele concepțiilor, prognozelor și strategiilor dezvoltării social-economice a țării;
- 3) proiectele programelor de importanță statală;

4) proiectul bugetului de stat și bugetului asigurărilor sociale de stat, **inițiativele legislative și amendamentele ce țin de majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și de majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare;**

7) proiectele de legi și avizele asupra inițiativelor legislative;

Art. 30. Hotărârile și dispozițiile Guvernului

Pentru exercitarea atribuțiilor constituționale și celor ce decurg din prezenta lege, precum și pentru organizarea executării legilor, Guvernul adoptă hotărâri.

Dispozițiile se emit de către Prim-ministru pentru organizarea activității interne a Guvernului.

Hotărârile și dispozițiile Guvernului se semnează de Prim-ministru.

Unele hotărâri se contrasemnează de miniștrii, care au obligația punerii lor în aplicare:

hotărârile privind executarea bugetului, utilizarea împrumuturilor și creditelor interne și externe, desfășurarea reformelor financiar-economice și sociale, administrarea proprietății publice - respectiv, de ministrul finanțelor, ministrul economiei;

hotărârile cu privire la asigurarea securității statului, ordinii publice, capacității de apărare, activitatea Forțelor Armate - respectiv, de ministrul afacerilor interne și de ministrul apărării;

hotărârile privind politica externă - de ministrul afacerilor externe;

hotărârile privind exercitarea de către Guvern a dreptului de inițiativă legislativă, elaborarea programelor de activitate legislativă, aprobarea proiectelor de legi și prezentarea lor Parlamentului spre examinare - respectiv, de ministrul justiției;

hotărârile cu caracter complex, care reglementează funcționarea diferitelor ramuri ale economiei naționale - se contrasemnează, la decizia Prim-ministrului, de către un ministru responsabil pentru punerea acestora în aplicare.

Hotărârile și dispozițiile Guvernului, cu excepția celor care conțin secret de stat, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 10 zile de la data adoptării sau emiterii.

Hotărârile și dispozițiile Guvernului intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul acestora, dar care nu poate precede data publicării lor.

2. Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) nr. 344-XIII din 23.12.1994 (Monitorul Oficial Nr. 3-4 art. nr : 51):

Art. 12. - (1) De componența Adunării Populare ține adoptarea actelor normative a căror executare este obligatorie pe teritoriul Găgăuziei și adoptarea Regulamentului Găgăuziei.

(2) Adunarea Populară adoptă legi locale în următoarele domenii:

- a) știință, cultură, învățământ;
- b) gospodărie comunală și de locuințe, urbanistică;
- c) ocrotire a sănătății, cultură fizică și sport;
- d) activitate bugetar-financiară și fiscală locală;
- e) economie și ecologie;
- f) relații de muncă și asistență socială.

(3) În afară de aceasta, de competența Adunării Populare țin:

a) soluționarea în condițiile legii a problemelor organizării teritoriale a Găgăuziei, stabilirii și modificării categoriei localităților, a hotarelor raioanelor, orașelor și satelor, denumirilor lor;

b) participarea la promovarea politicii interne și externe a Republicii Moldova în problemele care privesc interesele Găgăuziei;

c) stabilirea modului de organizare și de activitate a autorităților administrației publice locale ale Găgăuziei și a asociațiilor de cetățeni, cu excepția partidelor și altor organizații social-politice;

d) fixarea, organizarea și efectuarea alegerilor de deputați în Adunarea Populară și aprobarea componenței Comisiei Electorale Centrale pentru efectuarea alegerilor; fixarea alegerilor în autoritățile administrației publice locale din Găgăuzia;

e) efectuarea referendumului local în problemele ce țin de competența Găgăuziei;

f) aprobarea regulamentului privind simbolică Găgăuziei;

g) stabilirea titlurilor de onoare și aprobarea distincțiilor;

h) examinarea chestiunii și înaintarea în Parlamentul Republicii Moldova a inițiativei privind decretarea stării excepționale pe teritoriul Găgăuziei și instituirea formei speciale de administrare, în acest caz, în interesul securității și protecției locuitorilor Găgăuziei;

i) dreptul de a se adresa, în condițiile legii, Curții Constituționale a Republicii Moldova pentru a anula actele normative ale autorităților legislative și executive ale Republicii Moldova care lezează împuternicirile Găgăuziei.

(4) În cazul în care Curtea Constituțională a Republicii Moldova declară nule pe teritoriul Găgăuziei actele normative ale Republicii Moldova sau unele prevederi ale lor, relațiile juridice, apărute în urma acțiunii acestor acte normative, vor fi reglementate de către Parlament sau de către Președintele Republicii Moldova.

(5) Acțiunea actului normativ contestat se suspendă pînă la adoptarea de către Curtea Constituțională a hotărîrii respective.

(6) Actele normative ale Găgăuziei care contravin Constituției Republicii Moldova și prezentei legi se declară nule.

3. Legea privind actele legislative Legea nr. 780 -XV din 27.12.2001 (Monitorul Oficial 2002, nr. 36-38 art. nr : 210):

Art. 1. Sfera de reglementare

(1) Prezenta lege stabilește modul de inițiere, elaborare, avizare, expertiză, redactare, interpretare și ieșire din vigoare a actelor legislative, precum și mijloacele, metodele și tehnicile utilizate în acest sens.

(2) Regulile de inițiere, elaborare, expertiză, redactare și emitere a actelor normative ale Guvernului, altor autorități ale administrației publice centrale și locale sînt aprobate prin lege.

Art. 2. Actele legislative

(1) Actele legislative sînt acte adoptate de unica autoritate legislativă a statului în temeiul normelor constituționale, conform procedurii stabilite de Regulamentul Parlamentului, de alte reglementări în vigoare, și ocupă poziția cea mai înaltă în ierarhia actelor normative din Republica Moldova.

(2) Din categoria actelor legislative fac parte:

a) Constituția Republicii Moldova și legile constituționale;

b) **legile organice și legile ordinare;**

c) hotărîrile și moțiunile.

(3) Tratatul internațional, precum și legile, prin care Republica Moldova devine parte la un act internațional sînt supuse unei proceduri speciale de inițiere, elaborare, adoptare, intrare în vigoare sau denunțare, conform Legii privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova.

(4) Prezenta lege nu se aplică la elaborarea actelor legislative cu caracter politic, administrativ sau de alt ordin care nu conțin norme de drept și nici asupra actelor organelor de lucru ale Parlamentului.

Art.3. Trăsăturile și calitatea actului legislativ

(1) Actul legislativ are un caracter statal, coercitiv, general și impersonal.

(2) Actul legislativ trebuie să respecte condițiile legalității, accesibilității, preciziei și, o dată intrat în vigoare, este executoriu și opozabil tuturor subiectelor de drept.

Art. 5. Condițiile generale obligatorii ale actului legislativ

(1) Apărarea drepturilor, libertăților, intereselor legitime ale cetățenilor, egalitatea și echitatea socială, precum și compatibilitatea cu legislația comunitară constituie o condiție obligatorie a oricărui act legislativ.

(2) Actul legislativ trebuie să corespundă următoarelor condiții:

a) să fie în concordanță cu principiile de bază ale legiferării, prevăzute la art.4;

b) să fie întocmit conform tehnicii legislative și normelor limbii literare;

c) să fie adoptat de autoritatea legislativă.

Art. 7. Categoriile de legi

(1) Legile sînt de trei categorii: constituționale, organice și ordinare.

(2) În clauza de adoptare a legii se menționează categoria acesteia.

(3) Legile se adoptă cu majoritatea de voturi indicată în Constituție.

Art. 15. Propunerile legislative

(1) Propunere legislativă este propunerea înaintată de Președintele Republicii Moldova sau deputații în Parlament de a se iniția elaborarea unui sau mai multor acte legislative, care vizează o anumită problemă sau un grup de probleme și care au menirea de a reglementa anumite domenii ale raporturilor sociale sau de a armoniza actele legislative cu reglementările legislației comunitare.

(2) Asupra acceptării propunerii legislative Parlamentul adoptă o hotărîre prin care stabilește termenul de elaborare a proiectului de act legislativ, formează sau dispune altor organe formarea unui grup de lucru pentru elaborarea proiectului, stabilește, după caz, cuantumul retribuirii specialiștilor antrenați în elaborare, al altor cheltuieli aferente, precum și sursele de finanțare a acestora.

Articolul 34. Intervenirea modificării sau completării

(1) Modificarea sau completarea actului legislativ reprezintă amendarea unor prevederi ale lui.

(2) Modificarea intervine pentru a schimba unele soluții din actul legislativ prin altele.

(3) Completarea intervine pentru a introduce soluții noi în problema reglementată de actul legislativ.

(4) Actul legislativ cu aplicabilitate nedefinită în timp nu poate fi completat cu reglementări temporare și, invers, actul legislativ temporar nu poate fi completat cu reglementări ce au o aplicabilitate nedefinită în timp.

Art. 45. Caracterul retroactiv al actului legislativ de interpretare

Actul legislativ de interpretare nu are efecte retroactive, cu excepția cazurilor cînd prin interpretarea normelor de sancționare se creează o situație mai favorabilă subiectului de drept.

Art. 46. Activitatea și neretroactivitatea actului legislativ

(1) **Actul legislativ produce efecte numai în timpul cît este în vigoare și nu poate fi retroactiv sau ultraactiv.**

(2) **Au efect retroactiv doar actele legislative prin care se stabilesc sancțiuni mai blînde.**

(3) Actele legislative pot ultraactiva în mod excepțional.

4. Legea privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale nr.317-XV din 18 iulie 2003 (Monitorul Oficial 2003, nr. 208-210 art. nr: 783):

Art. 2. Actul normativ

În sensul prezentei legi, act normativ este actul juridic, emis de Guvern și de alte autorități ale administrației publice centrale și locale în temeiul normelor constituționale și legale, care stabilește reguli obligatorii de aplicare repetată la un număr nedeterminat de situații identice.

Art. 3. Cadrul juridic

Actele normative se inițiază, se elaborează, se emit și se aplică în conformitate cu prevederile Constituției Republicii Moldova, ale Legii cu privire la Guvern, cu dispozițiile prezentei legi, ale altor acte normative, ținându-se cont de principiile generale ale dreptului.

Art. 18. Aplicarea actului normativ în timp

(1) Actul normativ se aplică fără limită de timp, dacă în textul lui nu este prevăzut altfel.

(2) Actul normativ sau o parte a lui poate avea aplicare temporară. În acest caz, în actul normativ se indică termenul de aplicare ori evenimentul la a cărui survenire actul normativ sau partea lui își încetează acțiunea.

(3) Până la expirarea termenului stabilit în conformitate cu alin.(2), autoritatea emitentă poate hotărî extinderea sau restrângerea duratei de aplicare a actului normativ sau a părții lui.

(4) Actul normativ, de regulă, nu are efect retroactiv.

IV. PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTELE DE RIGOARE

Considerăm că dispozițiile Legii nr. 115 din 18.05.2012 care vin să completeze articolul 47 din Regulamentul Parlamentului cu un nou alineat (12) intră în contradicție cu prevederile art. 1, alin. (3), 2, 4, alin. (1), 5, 7, 22, 32, alin. (1), 54, alin. alin. (1), (2) și (3), 60, alin. (1), 68, alin. (1), 73 și 76 din Constituție, dat fiind că este sfidat grav statutul deputatului în Parlament, sînt limitate drepturile în special la inițiativă legislativă, este afectată integritatea de deputat ca reprezentant al poporului și independența deputatului.

Odată cu adoptarea Legii nr. 115 din 18.05.2012 a fost adus atingere serioasă drepturilor și intereselor tuturor subiecților cu drept de inițiativă legislativă: deputații în Parlament, Președintele Republicii Moldova, Guvernul și Adunarea populară a unității teritoriale autonome Gagauzia, fiind sfidată Constituția Republicii Moldova precum și un număr mare de legi menționate mai sus, însă, în special au de suferit pe urma acestei legi deputații în Parlament, cărora le revine în mare parte activitatea ce ține de „inițiativa legislativă”.

Interesul față de Parlament și rolul pe care acesta îl îndeplinește în societate este unul legitim avînd în vedere că el constituie o autoritate sau cu alte cuvinte un exponent al națiunii – poporului (*potrivit art. 60 din Constituție Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului*).

Potrivit art. 2 alin. (1) din Constituție "suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție".

Deci, principiul suveranității poporului este consfințit constituțional și poporul este reprezentat de Parlament prin deputați.

Parlamentul constituie astăzi cel mai larg forum democratic și îndeplinește cu adevărat rolul unui laborator de creare a legilor, factori de răspundere ai vieții publice, veritabile elemente de contrapondere față de orice tentativă de a diminua sau chiar de a încălca drepturile și interesele omului.

Parlamentul este „unica autoritate legiuitoare a țării”.

În această calitate, Parlamentul are rolul și funcția de a îmbrăca într-o formă legislativă voința suverană a poporului-națiunii. Cum aceasta din urmă nu poate fi examinată sau evaluată în funcție de obiective legislative concrete, Parlamentul este mandatat de alegători în cicluri electorale periodice să legifereze în numele și în beneficiul poporului voința acestuia, sub controlul electoratului exercitat cu prilejul alegerilor parlamentare.

Constituția Republicii Moldova, în speță art. 73, nu prevede dreptul la inițiativa legislativă a cetățenilor, aceștia din urmă își realizează acest drept prin intermediul deputaților, exponenții lor în forul legislativ.

Exercitarea dreptului de inițiativă legislativă de către cetățeni, prin intermediul deputaților, reprezintă un drept fundamental, o modalitate de participare a acestora la exercitarea puterii de stat.

Inițiativa legislativă poate fi definită ca fiind dreptul de a sesiza Parlamentul cu examinarea unui proiect de lege sau a unei propuneri legislative, drept căruia îi corespunde **obligația corelativă a autorității legiuitoare de a se pronunța asupra proiectului de lege sau a propuneri legislative.**

În acest context este de menționat Hotărârea Curții Constituționale nr. 8b/2012 din 19 iunie 2012 care a reținut în pct. 33 că, conținutul politic, atât parlamentar, cât și extraparlamentar, al mandatului se realizează prin drepturile politice ale deputaților, și anume: inițiativa parlamentară ce se poate manifesta sub modalitatea dreptului de inițiativă legislativă, prin propuneri legislative sau amendamente, depunerea de moțiuni sau proiecte, hotărâri ori prin declarații, dreptul de a participa la inițiative colective, cum este moțiunea de cenzură pentru demiterea Guvernului, sesizarea Curții Constituționale cu privire la neconstituționalitatea actelor normative, cererea de întrunire a Parlamentului în sesiune extraordinară etc.

Odată cu venirea la putere a Alianței pentru Integrare Europeană opoziția parlamentară este izolată cu premeditate de la orice activitate benefică țării și poporului.

Practic toate inițiativele legislative ale PCRМ-ului rămân fără examinare, chiar și în ciuda faptului că aceste inițiative se referă în mare parte la protecția socială a cetățenilor și sînt realizabile. Nu odată au fost propuse proiecte care veneau să execute hotărârile Curții Constituționale, și acelea respinse fără a fi supuse dezbaterii în Parlament.

Acest lucru se menționează în pct. 25 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 8b/2012 din 19 iunie 2012, doar că Curtea folosește alți termeni: Pe de altă parte, este evident că funcția legislativă este în mare măsură o funcție exercitată de majoritate, deoarece membrii partidului sau ai partidelor aflate la putere dispun, de obicei, de

cel puțin o majoritate simplă de locuri în Parlament, astfel încât membrii individuali și grupurile minoritare joacă doar un rol indirect în procesul legislativ.

Inițiativele legislative înaintate în Parlament de către PCRM se acumulează chiar de pe acum în număr mare și soarta acestora este prescrisă în special după adoptarea Legii nr. 115 din 18.05.2012 (art. 47, alin. (12) din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996): „dacă, după înregistrare în Parlament, proiectul de act legislativ nu a fost examinat și adoptat în decursul legislaturii în care a fost înregistrat, inițiativa legislativă devine nulă.” Această normă se aplică tuturor proiectelor de acte legislative înregistrate în Parlament, adică legea are efect retroactiv.

Majoritatea Parlamentară nu-și dorește o activitate eficientă în Parlament și în acest sens adoptă legi distructive și neconstituționale, care au menirea să ducă la zero activitatea opoziției parlamentare care reprezintă majoritatea poporului.

Curtea Constituțională în pct. 31 din Hotărârea nr. 8b/2012 din 19 iunie 2012 reține: în mod cert, eficiența cu care parlamentarii își reprezintă alegătorii depinde în mare măsură de poziția lor în Parlament. Astfel, ca membri ai majorității parlamentare, deputații sunt mai bine poziționați pentru a se asigura că sunt luate în considerare interesele alegătorilor lor în elaborarea politicii guvernului. Acesta este motivul pentru care, în practica parlamentară, se recomandă exercitarea cu bunăcredință a drepturilor și obligațiilor constituționale atât de către majoritate, cât și de grupurile parlamentare minoritare, precum și cultivarea unei culturi a dialogului politic, care să nu excludă *a priori* consensul, chiar dacă motivațiile sunt diferite, atunci când miza este interesul major al poporului.

Această lege are conotație politică și prin adoptarea ei se urmărește excluderea opoziției parlamentare din viața politică, fiind restrânse drepturile și interesele deputaților în Parlament ca exponenți ai poporului și care se află în serviciul acestuia.

De asemenea este necesar de menționat, că prevederile legii menționate încalcă direct drepturile, interesele și libertățile omului deoarece activitatea deputatului, în cazul dat inițiativa legislativă, este produsul final de care are parte cetățeanul. Cel puțin inițiativa urmează a fi supusă dezbaterilor în plen și supusă votului, oricare ar fi acesta.

Conform art. 1 alin. (3) din Constituție, Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Dispozițiile art. 16 alin. (1) și art. 18 alin. (1) din Constituție prevăd expres că statul este obligat să respecte și să protejeze persoana și nici într-un caz să nu-i restrîngă drepturile sale.

Potrivit art. 54, alin. (1) și (2) din Constituție :

În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesul securității naționale, integrității teritoriale,

bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

O altă normă care se prevede în Legea nr. 115 din 18.05.2012 și vine în contradicție cu Constituția Republicii Moldova ține de efectul retroactiv al legii: Prevederile articolului 47 alineatul (12) din Regulamentul Parlamentului se aplică tuturor proiectelor de acte legislative înregistrate în Parlament, adică legea are efect retroactiv asupra tuturor proiectelor de acte legislative înregistrate în Parlament sau intrate în Parlament până la intrarea în vigoare a legii date.

La adoptarea Legea nr. 115 din 18.05.2012 legiuitorul a ignorat principiul neretroactivității legii care urmărește protejarea libertăților, contribuie la asigurarea securității juridice, a certitudinii în raporturi. Principala valoare a ordinii de drept constă în posibilitatea oferită fiecăruia de a-și conforma comportamentul regulilor dinainte stabilite.

Principiul dat este prevăzut expres de Constituția RM, de unele legile și a fost obiect de sesizare în fața Curții Constituționale:

Dispozițiile art.76 din Constituție prevede, că Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia.

În același context art.22 din Constituție spune că, nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.

Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.32 din 29 octombrie 1998 (*Monitorul Oficial 1998, nr.100-102/42*) a reținut:

Intrarea în vigoare a legii este subordonată publicării sale. Constituția prevede expres că nepublicarea legii atrage inexistența acesteia. Potrivit art. 76 din Constituție, legea intră în vigoare în următoarele cazuri:

1. la data publicării sau
2. la data prevăzută în textul legii.

Din sensul concret al articolului supus interpretării pot fi trase următoarele concluzii:

a) atunci când data intrării în vigoare nu este indicată în textul legii, data publicării acesteia devine data intrării ei în vigoare;

b) nu este obligatoriu ca data intrării în vigoare a legii, prevăzută în textul ei, să coincidă cu data publicării acesteia în Monitorul Oficial;

c) data intrării în vigoare a legii, prevăzută în textul ei, nu poate precede data publicării acesteia.

După cum este cunoscut din teoria dreptului, aplicarea legii comportă dimensiuni spațiale și temporale, care implică producerea efectelor juridice în anumite limite spațiale și intervale de timp.

Efectul legii în timp este ghidat de principiul activității legii, potrivit căruia legea se aplică tuturor faptelor în timpul în care se află în vigoare, are eficiență deplină și continuă din momentul intrării în vigoare și până la abrogarea ei.

Legea nu se aplică faptelor săvârșite înainte de intrarea ei în vigoare, adică nu are efect retroactiv. Ea dispune numai pentru prezent și viitor și nu are efecte juridice pentru trecut. E de menționat însă că principiul neretroactivității legii, care are o autoritate incontestabilă, suportă excepții relevate de dreptul penal și dreptul administrativ, potrivit cărora legea care înlătură pedeapsa pentru o faptă sau care ușurează pedeapsa are efect retroactiv, adică se extinde și asupra faptelor săvârșite până la emiterea ei.

Consacrat expres în art. 22 din Constituție, principiul neretroactivității legii urmărește protejarea libertăților, contribuie la adâncirea securității juridice, a certitudinii în raporturile interumane. Principala valoare a ordinii de drept constă în posibilitatea oferită fiecăruia de a-și conforma comportamentul regulilor dinainte stabilite.

Prin Hotărârea nr.16 din 12 iunie 2007 (*Monitorul Oficial* 2007, nr.86-89/14)(pct.5) Curtea Constituțională indică încă o dată în plus că “Efectul legii în timp este ghidat de principiul activității legii, potrivit căruia legea se aplică tuturor faptelor în timpul în care se află în vigoare, are eficiența deplină din momentul intrării în vigoare și până la abrogarea ei. Legea nu se aplică faptelor săvârșite înainte de intrarea ei în vigoare, adică nu are caracter retroactiv.

Caracterul retroactiv al actului este prevăzut și de Legea privind actele legislative nr. 780 -XV din 27.12.2001: în corespundere cu art.45 din lege **actul legislativ de interpretare nu are efecte retroactive, cu excepția cazurilor când prin interpretarea normelor de sancționare se creează o situație mai favorabilă subiectului de drept.**

De asemenea, potrivit art. 46 din legea menționată:

(1) Actul legislativ produce efecte numai în timpul cât este în vigoare și nu poate fi retroactiv sau ultraactiv.

(2) Au efect retroactiv doar actele legislative prin care se stabilesc sancțiuni mai blânde.

În aceeași ordine de idei este de menționat și Legea privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale nr.317-XV din 18 iulie 2003 și anume art. 18, care prevede următoarele:

(1) Actul normativ se aplică fără limită de timp, dacă în textul lui nu este prevăzut altfel.

(2) Actul normativ sau o parte a lui poate avea aplicare temporară. În acest caz, în actul normativ se indică termenul de aplicare ori evenimentul la a cărui survenire actul normativ sau partea lui își încetează acțiunea.

(3) Până la expirarea termenului stabilit în conformitate cu alin.(2), autoritatea emitentă poate hotărî extinderea sau restrângerea duratei de aplicare a actului normativ sau a părții lui.

(4) Actul normativ, de regulă, nu are efect retroactiv.

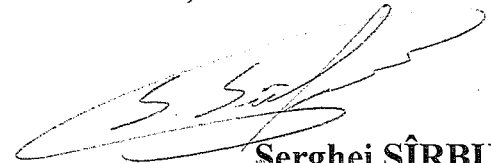

V. CERINȚELE SESIZĂRII:

Reieșind din cele menționate și în conformitate cu art. 1, alin. (3), 2, 4, alin. (1), 5, 7, 22, 32, alin. (1), 54, alin. (1), (2) și (3), 60, alin. (1), 68, alin. (1), 73 și 76 din Constituție, art. art. 4 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. art. 4, 38 și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale,

SOLICITĂM:

Exercitarea controlului constituționalității și să fie declarate neconstituționale articolele I și II din Legea nr. 115 din 18.05.2012 pentru completarea articolului 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996.

Cu cea mai înaltă considerațiune pentru Onorata Curte,

Serghei SÎRBU,

Artur REȘETNICOV